

Пробијени сви рокови стечаја у Беобанци, Београдској,

Аџонија домаћих

Стечај у Беобанци, Београдској, Инвестбанци и Југобанци није завршен ни после 11 година, а како ствари стоје није познато ни када, нити како ће се тај поступак окончати. Да апсурд буде већи, те банке и сада остварују приходе, па је тако Беобанка пре две године на свом рачуну имала 25 милиона евра.

Ужасавајућа последица увођења стечаја у те банке јесте да је у првој години после ликвидације 2002. чак 1.500 радника умрло од последица стреса због губитка посла! Од укупног броја умрлих њих 1.200 било је запослено у Беобанци. Већина преживелих је, ипак до 2006. пронашла нови посао, јер је свега 13 одсто њих остало незапослено, каже за наш лист Милан Алемпијевић, председник Синдиката финансијских организација Србије (СФОС).

Међутим, увођење стечаја није била велика штета само за раднике ових банака и чланове њихових породица, већ и за целокупно грађанство Србије. Наиме, после тог великог реза у српском бан-

**Без њосла
у банкарском
сектору остало око
20.000 запослених, а
данас у некадашње
четири највеће
домаће банке које
су имале око 10.000
запослених, и које су
већ 11 година
у стечају, ради свега
100 људи**

карству, дошле су стране банке, а како наш саговорник Алемпијевић каже, на очишћен терен, без конкуренције, па су тако могле да имају највеће камате у региону и остварују огромне профите. Наравно, све то на штету корисника банкарских услуга, тј. грађана.

Последњих једанаест година Србија има нови, реформисани банкарски систем за који власт тврди да је најразвијенији део српске привреде. Међутим, често се у јавности може чути да су финансијске услуге у Србији најскупље у региону, па чак и у Европи и да банке не могу да раде добро док привреда нестаје. Они који су против гашења четири банке, које су биле најзначајније у банкарском сектору некадашње државе, као најважнији аргумент истичу да за тим није било потребе, јер потраживања банака превазилазе њихова дуговања. Уместо реструктурирања или стечаја великих предузећа која су дуговала милионе марака банкама, економици у новој власти одлучили су да угасе оне којима су паре дуговане.

Говорећи о тој суморној стварности у нашем банкарству, Слободан Михајловић, члан Председништва СФОС-а, подсећа да је све почело после октобарских промена у земљи када је гувернер Народне банке Југославије био Млађан Динкић, а Мирољуб Лабус је био председник Управног одбора Агенције за осигурање депозита (АОП).

На предлог гувернера Динкића у јулу 2001. године извршене су измене и допуне Закона о санацији, стечају и ликвидацији банака. Закон је допуњен са два нова члана у којима је дефинисано да ће Народна банка Југославије, после доношења одлуке о санацији, оценити економску оправданост поступка

Слободан Михајловић, члан
Председништва СФОС-а

Милан Алемпијевић, председник
Синдиката финансијских
организација Србије

санације и донети решење о испуњењу услова за отварање стечајног поступка или наложити Агенцији да донесе нову одлуку о санацији ако банка, ни после истека године дана од дана доношења одлуке о санацији, не усклади свој новчани део акционарског капитала.

И поред тога, објашњава Михајловић, 3. јанура 2002. године покренут је стечајни поступак у

Инвестбанци и Југобанци

банака

Беобанци, Београдској банци, Инвестбанци и Југобанци. Запослени у тим банкама били су затечени тако исхитреном одлуком која је донета супротно закону.

-Образлажући такву одлуку Динкић је у јавности говорио да су те банке у „јадном стању“ и да нису способне да сервисирају привреду, па је због тога потребно да се уведе поступак санације како би се утврдили прави биланси тих банака, да би се после тога приступило реформи банакарског система. Међутим, Динкић и његови сарадници били су нестрпљиви. И поред тога што то није било утемељено на закону, они су одлучили да се само после шест месеци уведе стечај у четири највеће банке које су запошљавале око 10.000 људи и које су биле у то време повериоци 75, 8 одсто тадашње привреде у земљи, кроз пласмане, дате акредитиве и друге гаранције. Држава је тако суспендовала и права акционара. Она је купила те четири банке за 400.000 динара, или по 100.000 за сваку од тих банака. Тако је постала њихов власник и стекла право да прикупља средства од привреде која је дуговала банкама, каже Михајловић.

Алемпијевић такође сматра да је концепт гашења домаћих банака био погрешан. Он каже да би било корисније да су се тада издвојили „болесни“ делови из тих банака у једну нову банку, а да се од осталих профитабилних делова формира банка која би и даље успешно пословала, јер су постојали образовани кадрови, простор и опрема.

- Међутим, неко је имао другачији интерес и довео је иностране банке које су се определиле да сервисирају становништво и да короз пласман становницима дођу до великих пара. За потребе привре-

де нису били много заинтересовани, али и оно мало средстава која су пласирали богато је оплођено захваљујући високим каматама, објашњава Алемпијевић. Незадовољни банкари предвођени Синдикатом финансијских организација Србије у једном моменту затражили су и смену гувернера Динкића. Реагујући на тај захтев, савезни министар финансија Јован Ранковић изјавио је за „Политику“ да затварање банака није Динкићева воља, већ оних који су нам одобравали кредите. -Да бисмо добили зајам од Светске банке, морали смо да прихватимо захтеве попут смањења броја банака и оздрављења финансијског положаја. Можда је грешка Динкића што се није довољно консултовао са још неким надлежним органима, већ је сам доносио одлуке и сада сноси одговорност, рекао је Ранковић.

И економиста Милан Ковачевић је мишљења да је одлука о стечају донета исхитрено, и објашњава да је одлучено да се те четири банке ликвидирају док још није било сигурно да ли ће клуб поверилаца отписати две трећине дуга.

Јован Ранковић, савезни министар финансија

-Било би много јефтиније да смо неку од те четири банке спасили, као што су у многим земљама тамошње банке спасене реорганизацијом. Међутим, то је била концепција да се униште домаће банке и да, од озбиљних банака, из неког разлога преживе само

Милан Ковачевић, економиста

две – Војвођанска и Комерцијална банка. Све је то урађено без плана. Они који су то спроводили нису говорили да је то што раде добро, већ да не може другачије. Ипак, ни тада тај аргумент није био тачан. Неким предузећима се краткорочно олакшало отписом дуга, али она су наставила да тону и да и даље шире трулеж. Боље да су одсекли оно што не ваља, а добро оставили да функционише, каже Ковачевић.

Када је Париски клуб поверилаца отписао 66 одсто дуга Србије, 2002. и 2006. године, који су у великој мери направила велика друштвена предузећа, а за који је држава гарантовала, очекивало се да ће држава отписати тај дуг фирмама и тако им помоћи да се извуку из проблема. Да од тог отписа нису имали вајде ни банке нити њихови клијенти, слаже се и наш саговорник Ранковић.

-Са тим што су добили од Париског клуба требало је да помогну привреди, а онда ни банке не би морале да иду у стечај. Нису банке биле проблем, него њихови клијенти. То што је урађено са банкама је веома лоше. То је сулуда

идеја двојице људи, Динкића и Лабуса, истиче Ранковић.

Синдикат финансијских организација Србије више од деценије води борбу за остварење права запослених у банкама у стечају у којима данас ради свега око 100 људи. Одмах после увођења стечаја 2002. године СФОС је поднео тужбу Савезном суду указујући на кршење закона приликом доношења овакве одлуке.

Од тада је прошло 11 година, а тужба још није угледала светлост дана. Нема ни најава да би могла да се разматра. После гашења државне заједнице Србије и Црне Горе надлежност некадашњег савезног суда прешла је на Врховни суд Србије који би требало да се позабави и са тужбом СФОС-а. Четири велике банке у стечају, на основу података АОП-а, како преноси „Политика“, исплатиле су држави као највећем повериоцу 189 милиона евра по основу старе девизне штедње и 1,4 милијарде

динара по основу платног промета грађана и штедње. На дан отварања стечаја, укупна потраживања ове четири банке од 2.300 дужника износила су 9,5 милијарди евра. Већи број дужника је приватизован, а ове банке су се намиривале из приватизационе цене. Од фирми у стечају, према показатељима АОП-а, банке су наплаћивале своја потраживања у поступку стечаја. Инвестбанка, Беобанка, Југобанка и Београдска банка су до краја 2010. године по овом основу наплатиле су 21,7 милијарди динара, односно око четири одсто укупног потраживања.

Агонија ових банака се наставља. Сви могући рокови за окончање стечаја су пробијени. Према неким сазнањима стечај је одавно требало да се заврши. Пракса указује да би стечај било које фирме требало да се оконча најдаље до пет година од успостављања.

Окончање стечајног поступка четири велике домаће банке је

неизвесно, а како је пре две године „Политици“ изјавио директор АОП-а Милорад Џамбић, могао би да траје „још толико“. Према његовим речима, све што је зависило од те агенције као стечајног управника она је урадила. Према најновијим подацима АОП-а, у међувремену се није далеко одмакло.

Решење овог проблема, како истиче наш саговорник с почетка текста Михајловић, зависиће убудуће од тога како ће се понашати актуелна власт, у којој су данас и они који су свих протеклих година говорили да је стечај који је уведен у те четири банке противзаконит.

Адвокат СФОС-а Александар Андрић свој оптимизам заснива на чињеници да ће убудуће све банке своје извештаје биланса стања и успеха предавати Народној банци Србије, уместо АПР-у као што је то чињено претходних година.

Јован Поповић

